

Sygn. akt III AUa 1473/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26 listopada 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Agata Pyjas - Luty
Sędziowie:	SSO del. Tadeusz Piesowicz (spr.) SSA Feliksa Wilk
Protokolant:	st.sekr.sądowy Dorota Stankowicz

po rozpoznaniu w dniu 26 listopada 2013 r. w Krakowie

sprawy z wniosku **W. W.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w T.**

o emeryturę

na skutek apelacji wnioskodawcy W. W.

od wyroku Sądu Okręgowego w Tarnowie Wydziału IV Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 21 czerwca 2013 r. sygn. akt IV U 1278/12

I. z m i e n i a zaskarżony wyrok oraz poprzedzającą go decyzję organu rentowego i przyznaje W. W. emeryturę od dnia 1 kwietnia 2012 r.;

II. stwierdza brak odpowiedzialności organu rentowego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji;

III. zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w T. na rzecz W. W. kwotę 150 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.

Sygn. akt III AUa 1473/13

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 26 listopada 2013 roku

Wyrokiem z dnia 21 czerwca 2013 roku, sygn. akt IV U 1278/12 Sąd Okręgowy w Tarnowie, Wydział IV Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w sprawie z odwołania W. W. od decyzji ZUS Oddział w T. z dnia 25 września 2012 r., znak:(...)o emeryturę, oddalił odwołanie.

Bezspornym w sprawie było, że odwołujący się W. W., ur. (...), ukończył(...)lata. Na dzień 1 stycznia 1999 r. legitymował się on okresem składkowym i nieskładkowym przekraczającym 25 lat oraz 5-letnim okresem składkowym i nieskładkowym z racji zatrudnienia w Austrii. Odwołujący nie przystąpił do otwartego funduszu emerytalnego. Uznany przez ZUS okres pracy w szczególnych warunkach na dzień 1 stycznia 1999 r. wyniósł 5 lat, 2 miesiące i 8 dni. Odwołujący nie pracuje, jest uprawniony do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy.

Sąd Okręgowy ustalił, że w okresie od 10 czerwca 1969 r. do 23 czerwca 1970 r. wnioskodawca był zatrudniony w (...) Przedsiębiorstwie (...) na stanowisku ślusarz - zbrojarz w wymiarze pełnego etatu.

W okresie od 25 czerwca 1970 r. do 29 czerwca 1973 r. pracował w Przedsiębiorstwie (...)w R. na stanowisku spawacza w pełnym wymiarze czasu pracy. Organ rentowy w toku postępowania uznał odwołującemu okres pracy od 2 listopada 1970 r. do 2 lutego 1971 r. z zatrudnienia na budowie eksportowej w NRD jako okres pracy w szczególnych warunkach. Odwołujący w okresach od 25 czerwca 1970 r. do 1 listopada 1970 r. i od 3 lutego 1971 r. do 29 czerwca 1973 r. pracował jako spawacz - zbrojarz.

W okresie od 13 czerwca 1977 r. do 8 kwietnia 1978 r. był zatrudniony w Kombinacie (...)w T. na budowie eksportowej w byłej Czechosłowacji jako monter na budowie huty w T. przy remoncie wielkiego pieca. Jego praca polegała na przygotowaniu elementów metalowych, czasem też spawał, ale na tej budowie byli zatrudnieni spawacze i to oni ciągle spawali.

W okresie od 3 kwietnia 1979 r. do 31 marca 1989 r. pracował w Przedsiębiorstwie (...) T. na stanowisku ślusarza, montera i spawacza. Podanie do pracy składał na stanowisko zbrojarz. Pracował m.in. na budowie elektrowni w P., przy budowie kotłów tzw.(...)tj. metalowych płyt podtrzymujących strop. Budowę rozpoczynano od poziomu zero i wznoszono się ku górze na wysokość do 70 m. Jak potrzeba było spawać to odwołujący spawał np. elementy konstrukcyjne, które sobie uprzednio przygotował, ale nie robił tego w wymiarze pełnego etatu, stale, każdego dnia. Odwołujący wykonywał prace ślusarskie, które zajmowały około 50-60% czasu, monterskie, zbrojarskie i spawalnicze, wykonywał szalunki pod kładzenie rur w ziemi, kładł rury na estakadach, malował. Wykonywał wszelkie konieczne prace zlecone przez przełożonych. Dostawał posiłki regeneracyjne. Od 1 sierpnia 1987 r. pracował w T.. Od 27 kwietnia 1988 r. pracował w T. na budowie Zakładu (...) na stanowisku spawacz- monter- ślusarz.

W okresie od 28 kwietnia 1992 r. do 30 września 1998 r. W. W. pracował w Austrii u dwóch pracodawców: (...) i (...)u obu na stanowisku ślusarz. Jego zakres prac był taki sam i obejmował: pracę ciężką, jak np. cięcie gazowe, cięcie przyrządami plazmowymi, spawanie, różne prace ślusarskie włącznie z zabezpieczaniem rowów odpływowych, dźwigarami stalowymi oraz spawanie rur w rowach odpływowych.

W toku postępowania organ rentowy poinformował, że uznał odwołującemu się do okresów pracy w warunkach szczególnych okresy od 2 listopada 1970 r. do 2 lutego 1971 r. z zatrudnienia na budowie eksportowej w NRD i od 14 kwietnia 1978 r. do 31 marca 1979 r. z tytułu zatrudnienia w(...)na podstawie świadectwa wykonywania pracy w warunkach szczególnych z dnia 3 stycznia 2013 r., razem 1 rok, 2 miesiące i 18 dni.

Sąd Okręgowy ustalił stan faktyczny sprawy na podstawie zeznań świadków - H. S. (1), S. Z.E. K., Z. L. (1) i A. M., które ocenił za wiarygodne w całości. Sąd oparł się także na zgromadzonych w aktach sprawy dokumentach, ponieważ brak było podstaw by odmówić im znaczenia dowodowego w tym wynikającego z art. 244 i art. 245 k.p.c.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd I instancji zważył, że odwołanie zasługuje na uwzględnienie. Sąd powołał treść art. 184 w zw. z art. 32 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz wskazał, że warunki przejścia na emeryturę przez wymienione w tych przepisach określa rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, które w załączniku stanowiącym wykazy A i B zawiera wyszczególnienie prac uznawanych za wykonywane w szczególnych warunkach. Na tle ogólnych rozważań prawnych Sąd Okręgowy stwierdził, że spór w sprawie dotyczył tego, czy wnioskodawca na dzień 1 stycznia 1999 r. legitymuje się co najmniej

15- letnim okresem zatrudnienia w szczególnych warunkach a przede wszystkim czy pracę zaliczaną do prac w szczególnych warunkach wykonywał w okresach zatrudnienia w (...) Przedsiębiorstwie (...) od 10 czerwca 1969 r. do 23 czerwca 1970 r., w Przedsiębiorstwie (...)w R. od 25 czerwca 1970 r. do 1 listopada 1970 r. i od 3 lutego 1971 r. do 29 czerwca 1973 r., w Kombinacie (...) w T. 13 czerwca 1977 r. do 8 kwietnia 1978 r., w Przedsiębiorstwie (...) - (...)w T. od 3 kwietnia 1979 r. do 31 marca 1989 r., a także od 28 kwietnia 1992 r. do 30 września 1998 r. w Austrii.

Dokonując oceny stanu faktycznego, Sąd I instancji stwierdził, że odwołujący w okresie od 2 listopada 1970 r. do 2 lutego 1971 r. z tytułu zatrudnienia na budowie eksportowej w NRD i od 14 kwietnia 1978 r. do 31 marca 1979 r. z tytułu zatrudnienia w(...), łącznie 1 rok, 2 miesiące i 18 dni, był zatrudniony w warunkach szczególnych, co wynikało ze świadectwa wykonywania pracy w warunkach szczególnych z 3 stycznia 2013 r. Sąd wskazał, że w oparciu o przedstawione przez odwołującego się dowody ustalił, że w pozostałych spornych okresach odwołujący nie wykonywał pracy w takim charakterze, ponieważ był zatrudniony na stanowiskach łączonych i u żadnego z w/w pracodawców, nie pracował na stanowisku spawacza stale i w pełnym wymiarze czasu pracy.

Sąd Okręgowy podkreślił, że w czasie zatrudnienia w (...) Przedsiębiorstwie (...)od 10 czerwca 1969 r. do 23 czerwca 1970 r. odwołujący pracował jako ślusarz- spawacz, ze świadectwa pracy wynika, że była to praca na stanowisku łączonym, nie wynika z niego też by odwołujący pracował jako spawacz.

Odnośnie pracy w Przedsiębiorstwie(...)w R. od 25 czerwca 1970 r. do 1 listopada 1970 r. i od 3 lutego 1971 r. do 29 czerwca 1973 r. Sąd wskazał, że poza okresem uznanym przez ZUS, ze względu na niekompletną dokumentację pracowniczą nie można ustalić rzeczywistego charakteru pracy odwołującego. Odwołujący nie dysponował świadectwem wykonywania pracy w warunkach szczególnych za cały okres, a z przedłożonych dokumentów wynika, że pracował na łączonym stanowisku spawacz- zbrojarz.

Odnośnie zatrudnienia odwołującego od 3 kwietnia 1979 r. do 31 marca 1989 r. kiedy to pracował w Przedsiębiorstwie (...) - (...)w T. Sąd w oparciu o zeznania świadków przyjął, że odwołujący pracował na łączonym stanowisku ślusarza, monter a i spawacza, czyli na stanowiskach łączonych, a zatem nie była to praca wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Okoliczność tę potwierdzają świadectwa pracy i dokumenty osobowe. Zdaniem Sądu Okręgowego pracą w warunkach szczególnych nie było także zatrudnienie W. W. w Kombinacie(...)w T. od 13 czerwca 1977 r. do 8 kwietnia 1978 r. - pracował on na stanowisku monter a, czasem tylko spawał. Zatrudnienie w Austrii w okresie 28 kwietnia 1992 r. do 30 września 1998 r. w ocenie Sądu Okręgowego ze względu na charakter pracy wykonywanej na łączonych stanowiskach także nie odbywało się w szczególnych warunkach.

W związku z powyższym Sąd Okręgowy uznał, że odwołujący W. W. nie posiada okresu zatrudnienia w warunkach szczególnych wynoszącego co najmniej 15 lat, a tym samym nie spełnia przesłanek do przyznania emerytury wieku obniżonym i na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. oddalił odwołanie.

Apelację od powyższego wyroku wniósł W. W., który zaskarżył orzeczenie w całości zarzucając mu:

1. naruszenie prawa materialnego, w szczególności art. 32 ust. 1, 2 i 4 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz § 2 ust. 1 i § 4 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze poprzez ich błędną wykładnię,
2. błąd w ustaleniach faktycznych poprzez przyjęcie, że praca wykonywana przez odwołującego nie była pracą w warunkach szczególnych i nie była szkodliwa dla zdrowia odwołującego się.

Apelujący złożył wniosek o przeprowadzenie w postępowaniu apelacyjnym dowodu z zaświadczenia wystawionego przez pracodawcę austriackiego z datą 8 maja 2013 r. wraz z jego tłumaczeniem celem ustalenia, że odwołujący się pracował w Austrii w pełnym wymiarze obowiązującego w Austrii czasu pracy.

W. W. wniósł o zmianę decyzji poprzez przyznanie emerytury na podstawie art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

Uzasadniając apelację apelujący podniósł, że Sąd I instancji nie uwzględnił żadnego ze wskazanych przez niego okresów pracy jako zatrudnienia w warunkach szczególnych. Na przeszkodzie przeciwko uznaniu takiego charakteru zatrudnienia w ocenie Sądu stały łączone stanowiska pracy, a także fakt, że odwołujący się nie wykonywał przez cały czas pracy spawacza, a podejmował w ramach stosunku pracy również inne czynności, które nie miały charakteru pracy w warunkach szczególnych.

Apelujący zakwestionował powyższe stanowisko Sądu I instancji. Według niego wszystkie prace, które wykonywał można zaliczyć do prac w szczególnych warunkach. W tej sytuacji traktowanie gorzej osoby, która w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywała czynności, które można przypisać do różnych stanowisk mieszczących się w wykazach prac szczególnych niż osoby, która wykonuje prace tylko jednego rodzaju, jest krzywdzące. Przepisy nie zabraniają uznania za pracę w szczególnych warunkach pracy na różnych stanowiskach, jeżeli każdy rodzaj pracy jest pracą w szczególnych warunkach. Apelujący odnosząc się do przesłanki wykonywania pracy stale i w pełnym wymiarze wskazał, że są one spełnione, gdy pracownik nie jest zatrudniony na część etatu, a w pełnym wymiarze i powierzoną pracę wykonuje codziennie, a nie okresowo. Zdaniem apelującego, nie można przepisu rozporządzenia mówiącego o pracy w pełnym wymiarze na danym stanowisku interpretować zawężająco w odniesieniu do nazwy jednego stanowiska. Stały i pełny wymiar czasu pracy należy w tym wypadku odnieść do tego ile godzin pracy wynosi pełny wymiar czasu pracy dla danego rodzaju czynności.

Odnosząc się do ustaleń Sądu Okręgowego, W. W. w zakresie zatrudnienia w (...)wskazał, że pozostałe czynności wykonywane przez niego poza spawaniem, na którym skupił się Sąd, również podlegają zaliczeniu do prac w warunkach szczególnych. Spawanie stanowiło zasadniczą część jego obowiązków, jednak zajmował się on również montażem konstrukcji stalowych na wysokości. Zwrócił również uwagę, że świadkowie zamiennie używali na określenie stanowiska pracy słów „monter” i „ślusarz”. Zarzucił, że prace ślusarskie ograniczały się wyłącznie do przygotowania elementów konstrukcji stalowych do ich zmontowania w kolejnym etapie wiązały się z bieżącymi potrzebami zachodzącymi przy montowaniu konstrukcji elementów stalowych na wysokości. Ponadto stanowisko ślusarza wykonującego pracę na wysokości zostało wymienione w załączniku nr 1 do zarządzenia nr 9 Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych z dnia 1 sierpnia 1983 r. - dział V, poz. 2 pkt 5. Bez znaczenia było również, czy apelujący przez cały czas pracował na wysokości.

Podobnie sytuacja wyglądała w okresie pracy w Kombinacie(...)od 13 czerwca 1977 r. do 8 kwietnia 1977 r. W świadectwie pracy wskazano stanowisko monter. Z zeznań świadka E. K. wynika, że odwołujący pracował wówczas jako monter konstrukcji stalowych, praca odbywała się na wysokości, a dodatkowo ze względu na posiadane uprawnienia apelujący spawał.

W czasie zatrudnienia w(...)Przedsiębiorstwie (...) w K. od 10 czerwca 1969 r. do 23 czerwca 1970 r. odwołujący pracował jako ślusarz- zbrojarz. Prace ślusarskie odbywały się na wysokości, natomiast prace zbrojarskie są zaliczane do okresu zatrudnienia w szczególnych warunkach. Podobna sytuacja miała miejsce z okresem zatrudnienia od 25 czerwca 1970 r. do 29 czerwca 1973 r. Odwołujący pracował tam z początku jako zbrojarz, a następnie jako spawacz. Oba te stanowiska zaliczone zostały w Rozporządzeniu z 1983 r. do zatrudnienia w szczególnych warunkach. Skoro Sąd Okręgowy uznał, że okres pracy na budowie eksportowej w NRD stanowił pracę w warunkach szczególnych, to brak było podstaw do odmowy uznania całego okresu tej pracy w szczególnych warunkach, a tak uczynił to Sąd w swoich ustaleniach.

Odnosząc się do pracy w Austrii, apelujący podniósł, że ZUS odmówił mu zaliczenia tego okresu ze względu na niekompletną dokumentację, w szczególności ze względu na brak informacji co do wymiaru czasu pracy. W związku z tym apelujący wniósł o dopuszczenie w postępowaniu apelacyjnym dowodu z zaświadczenia austriackiego pracodawcy, z którego wynika, że w Austrii pracował 39 godzin tygodniowo, co odpowiada pełnemu wymiarowi czasu pracy. Treść tego

zaświadczenia określa również, jaką pracę wykonywał on za granicą, a także potwierdza, że była to praca szkodliwa dla zdrowia.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja W. W. jest w pełni zasadna i zasługuje na uwzględnienie prowadząc do zmiany zaskarżonego wyroku.

Na wstępie wskazać należy, że przeprowadzone przez Sąd Okręgowy postępowanie dowodowe wymagało uzupełnienia, dlatego Sąd Apelacyjny dodatkowo dopuścił dowody z - zaświadczenia z dnia 8 maja 2013 r. dołączonego do apelacji, na okoliczność wymiaru czasu pracy apelującego w Austrii, - wyroku Sądu Okręgowego w Tarnowie z dnia 18 września 2013 r., sygn. akt IV U 286/13, a także dowód z przesłuchania W. W. w charakterze strony na okoliczność rodzaju czynności wykonywanych w spornych okresach. Sąd Okręgowy analizując zgromadzony w sprawie materiał dowodowy, wyciągnął z niego niewłaściwe wnioski i poczynił błędne ustalenia faktyczne dotyczące istotnych dla sprawy okoliczności, konsekwencją czego była odmowa przyznania odwołującemu się emerytury.

Rozstrzygnięcie przedmiotowej sprawy zależało od ustalenia, czy na gruncie przepisów ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z

Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w zw. z treścią § 2 i § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze możliwe jest uzyskanie przez W. W., jako osobę urodzoną po dniu 31 grudnia 1948 r. prawa do wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w warunkach szczególnych, zgodnie z art. 32 ust. 1 powołanej ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Stosownie do treści art. 32 ust. 1 tej ustawy, ubezpieczonym urodzonym przed dniem 1 stycznia 1949 r., będącym pracownikami, o których mowa w ust. 2-3, zatrudnionymi w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, przysługuje emerytura w wieku niższym niż określony w art. 27 pkt 1. Jednocześnie na mocy art. 184 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy, a zatem na dzień 1 stycznia 1999 r. osiągnęli: okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymagany w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat - dla kobiet i 65 lat - dla mężczyzn (pkt 1) oraz okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27, czyli okres składkowy i nieskładkowy wynoszący co najmniej 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn (pkt 2). Nadto, w myśl art. 184 ust. 2 w/w ustawy, przedmiotowa emerytura przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa oraz rozwiązania stosunku pracy - w przypadku ubezpieczonego będącego pracownikiem - w brzmieniu obowiązującym do dnia 1 stycznia 2013 r. W myśl art. 32 ust. 4 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, wiek emerytalny, o którym mowa w ust. 1, rodzaje prac lub stanowisk oraz warunki, na podstawie których osobom wymienionym w ust. 2 i 3 przysługuje prawo do emerytury, ustala się na podstawie przepisów dotychczasowych. Zgodnie z dyspozycją § 1 ust. 1 w/w rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze przepisy tego aktu stosuje się do pracowników wykonujących prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, wymienione w § 4-15 rozporządzenia oraz w wykazach stanowiących załącznik do rozporządzenia, zwanych dalej „wykazami”.

Stosownie zaś do § 1 ust. 2 przedmiotowego rozporządzenia, właściwi ministrowie w porozumieniu z Ministrem Pracy, Płac i Spraw Socjalnych ustalają w podległych i nadzorowanych zakładach pracy stanowiska pracy, na których są wykonywane prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazach A i B. Okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy (§ 2). Za okres zatrudnienia wymagany do uzyskania emerytury, zwany dalej „wymaganym okresem zatrudnienia”, uważa się okres wynoszący 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn, liczony łącznie z okresami równorzędnymi i zaliczanymi do okresów zatrudnienia (§ 3). Zgodnie z § 4 ust. 1 niniejszego rozporządzenia,

pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli: osiągnął wiek emerytalny wynoszący 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn oraz ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach. Wykonywanie pracy w szczególnych warunkach czy szczególnym charakterze powinno być stwierdzone przez pracodawcę w świadectwie wykonywania pracy w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze lub w świadectwie pracy (zobacz wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 15 grudnia 1997 r., II UKN 417/97, OSNAPiUS 1998, nr 21, poz. 638 i z dnia 21 listopada 2001 r., II UKN 598/00, OSNPUSiSP 2003, nr 17, poz. 419).

W niniejszej sprawie Sąd Okręgowy oceniając kwestię zatrudnienia odwołującego się w szczególnych warunkach w kolejnych zakładach pracy w pierwszej kolejności wyszedł z założenia, że zatrudnienie na łączonym stanowisku pracy, tzn. wykonywanie zatrudnienia w tym samym czasie, na różnych stanowiskach przesądza o tym, że praca nie była wykonywana w warunkach szczególnych. Odmówił uznania kolejnych okresów zatrudnienia ubezpieczonego za pracę w szczególnych warunkach, ponieważ ustalił, że czynności polegające na spawaniu nie były jedynym obowiązkiem W. W. - wykonywał on również prace ślusarskie, zbrojarskie i monterskie. Dodatkowo Sąd I instancji nie ustalał, które czynności stanowiły główne zadanie odwołującego, a które z nich były realizowane jedynie ubocznie, przy okazji i w celu poprawnego wykonania podstawowych obowiązków.

W. W. zarzucił w apelacji naruszenie prawa materialnego, w szczególności art. 32 ust. 1, 2 i 4 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz § 2 ust. 1 i § 4 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze poprzez ich błędną wykładnię, a także błąd w ustaleniach faktycznych poprzez przyjęcie, że praca wykonywana przez odwołującego nie była pracą w warunkach szczególnych i nie była szkodliwa dla zdrowia odwołującego się.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, wszystkie zarzuty wywiedzione w apelacji okazały się słuszne. Sąd Apelacyjny w całości podziela stanowisko Sądu Najwyższego wyrażone w uzasadnieniu wyroku z dnia 22 kwietnia 2009 r., II UK 333/08, w którym wskazano, że w spornych przypadkach - uwzględnienie okresów wykonywania pracy szkodliwej lub uciążliwej wymaganej do przyznania emerytury w niższym wieku emerytalnym - następuje po ustaleniu rzeczywistego zakresu obowiązków oraz wykonywania bezpośrednio i stale szkodliwego zatrudnienia, tyle że ocena prawna tych ustaleń powinna być racjonalna, bez stosowania "aptekarskiej" miary lub "stopera w rękę". Równoczesne i incydentalne wykonywanie przez spawacza niektórych prac ślusarskich w tym samym szkodliwym środowisku pracy i to na wyraźne polecenie przełożonych nie wyklucza zaliczenia tego zatrudnienia do stażu pracy w szczególnych warunkach wymaganego do przyznania emerytury w niższym wieku emerytalnym. Wymaga podkreślenia, że przepisy prawa materialnego określające rodzaje i warunki zaliczania okresów zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze dla celów nabycia uprawnień emerytalnych w obniżonym wieku emerytalnym mają charakter wyjątkowy i ściśle bezwzględnie obowiązujący, ale nie oznacza to, iż przepisy te powinny być wykładane (interpretowane) zawężająco lub restrykcyjnie w sposób wykluczający lub przekreślający je jako podstawę nabycia prawa do emerytury z uwagi na przepracowanie okresów zatrudnienia w szkodliwych warunkach pracy. Trafne jest założenie, że w spornych przypadkach, uwzględnienie okresów wykonywania pracy szkodliwej lub uciążliwej wymaganej do przyznania emerytury w niższym wieku emerytalnym - następuje po ustaleniu rzeczywistego zakresu obowiązków oraz wykonywania bezpośrednio i stale szkodliwego zatrudnienia, tyle że ocena prawna tych ustaleń powinna być racjonalna.

W niniejszej sprawie Sąd Okręgowy ustalił, że zatrudnienie odwołującego się w Przedsiębiorstwie (...) - (...) w T. od 3 kwietnia 1979 r. do 31 marca 1989 r. nie było pracą w warunkach szczególnych, ponieważ odwołujący pracował na łączonym stanowisku ślusarza, monter a i spawacza, a zatem nie wykonywał pracy stale i w pełnym wymiarze. Sąd I instancji wyszedł z założenia, że praca odwołującego się na każdym z tych stanowisk była równorzędna. W ocenie Sądu Apelacyjnego stanowisko to jest błędne. Jak słusznie zarzucił apelujący, z zeznań świadków H. S., S. Z., Z. L. i A. M. wynika, że zasadniczą część jego obowiązków stanowiły prace spawalnicze, o których mowa w wykazie A, dział XIV, poz. 12 stanowiącym załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. W

świadczenie pracy wpisano, że był on zatrudniony jako ślusarz-spawacz. Świadkowie zgodnie zeznali, że odwołujący spawał i montował konstrukcje stalowe na wysokości. Roboty ślusarskie wykonywał wyłącznie, o ile wchodziły one w zakres montażu. Z zeznań w/w świadków jednoznacznie wynika również, że utożsamiali oni prace związane z montowaniem konstrukcji na wysokości i prace ślusarskie. Również z zeznań W. W. złożonych na rozprawie w dniu 26 listopada 2013 r. wynika, że zasadniczą część jego obowiązków stanowiło spawanie i montaż konstrukcji na wysokości, pozostałe czynności wykonywał przy okazji. Jak wskazano już powyżej, na okoliczność charakteru zatrudnienia odwołującego się w przedsiębiorstwie (...) Sąd Apelacyjny dopuścił również dowód z wyroku Sądu Okręgowego w Tarnowie z dnia 18 września 2013 r., sygn. akt IV U 286/13, w którym Sąd przyznał emeryturę H. S. (1). H. S. (1) zeznawał w charakterze świadka w sprawie odwołującego się o emeryturę, był zatrudniony razem z odwołującym w przedsiębiorstwie (...), na stanowisku ślusarza- monter. Pracował na takim samym stanowisku jak odwołujący się przy budowie elektrowni w P., a także w T., przy budowie mleczarni. Sąd Okręgowy w Tarnowie zaliczył H. S. (1) zatrudnienie w (...) jako pracę w warunkach szczególnych wskazując w uzasadnieniu orzeczenia, że okoliczność, iż wykonywał on pewne prace na poziomie „o” nie odbiera jego zatrudnieniu charakteru pracy w warunkach szczególnych. Zdaniem Sądu, z zasad logiki i doświadczenia życiowego wynika, że na poziomie „o” można również wykonywać pewne prace wstępne i przygotowawcze do pracy na wysokości, nieodzownie związane z montażem konstrukcji stalowych. W tym wypadku należy uznać, że składają się one na większą całość dającą się zakwalifikować pod odpowiednią pozycję załącznika. Sąd Najwyższy w wyroku z 12 kwietnia 2012 r., II UK 233/11, stanął na stanowisku, że jeśli czynności wykonywane w warunkach nienarażających na działanie czynników szkodliwych dla zdrowia mają charakter incydentalny, krótkotrwały, uboczny w stosunku do czynności podstawowych kwalifikowanych jako praca w szczególnych warunkach, to nie ma podstaw, aby tej pracy nie zaliczać do okresu uprawniającego do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym na podstawie art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227 ze zm.). Nie jest dopuszczalne uwzględnianie do okresów pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, wymaganych do nabycia prawa do emerytury w niższym wieku emerytalnym, innych równocześnie wykonywanych prac w ramach dobowej miary czasu pracy, które nie oddziaływały szkodliwie na organizm pracownika. Od tej reguły istnieją odstępstwa. Pierwsze z nich dotyczy sytuacji, kiedy inne równocześnie wykonywane prace stanowią integralną część (immanentną cechę) większej całości dającej się zakwalifikować pod określoną pozycję załącznika do rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm.). Drugie odstępstwo dotyczy przypadków, kiedy czynności wykonywane w warunkach nienarażających na działanie czynników szkodliwych dla zdrowia mają charakter incydentalny, krótkotrwały, uboczny. W ocenie Sądu Apelacyjnego, należy uznać słuszość racji W. W., że równoczesne i incydentalne wykonywanie przez spawacza niektórych prac ślusarskich w tym samym szkodliwym środowisku pracy i to na wyraźne polecenie przełożonych nie wyklucza zaliczenia tego zatrudnienia do stażu pracy w szczególnych warunkach wymaganego do przyznania emerytury w niższym wieku emerytalnym. Również wykonywanie prac przy montowaniu konstrukcji stalowych na wysokości nie stanowi przeszkody do uznania zatrudnienia za wykonywane w szczególnych warunkach. Prace takie również zostały wymienione w wykazie A, dział V, poz. 5 powołanego wyżej rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. Z materiału dowodowego wynika, że wszystkie czynności, które wykonywał odwołujący się w czasie zatrudnienia w(...)odbywały się w narażeniu na działanie szkodliwych czynników.

W związku z tym w ocenie Sądu Apelacyjnego należało uznać, że zatrudnienie odwołującego się w okresie od 3 kwietnia 1979 r. do 31 marca 1989 r. w Przedsiębiorstwie (...) - (...)w T. stanowiło pracę w szczególnych warunkach. A zatem odwołujący z racji tej pracy posiada okres uprawniający go do emerytury w wieku obniżonym w wymiarze 9 lat, 11 miesięcy i 28 dni.

W podobny sposób Sąd Okręgowy potraktował zatrudnienie W. W. w (...)Przedsiębiorstwie (...) w okresie od 10 czerwca 1969 r. do 23 czerwca 1970 r. gdzie odwołujący pracował jako ślusarz- spawacz, w Przedsiębiorstwie (...)w R. od 25 czerwca 1970 r. do 1 listopada 1970 r. i od 3 lutego 1971 r. do 29 czerwca 1973 r., odnośnie którego z dokumentów wynika jego zatrudnienie na łączonym stanowisku spawacza- zbrojarza, a także w Kombinacie(...)od 13 czerwca 1977

r. do 8 kwietnia 1977 r., odnośnie którego w oparciu o zeznania świadka Sąd I instancji ustalił, że odwołujący pracował jako monter konstrukcji stalowych na wysokości, a dodatkowo ze względu na posiadane uprawnienia spawał.

Stanowisko Sądu Okręgowego w tym zakresie, podobnie jak w przypadku zatrudnienia w przedsiębiorstwie (...) jest pozbawione podstaw.

W. W. był zatrudniony w (...)Przedsiębiorstwie (...) w okresie od 10 czerwca 1969 r. do 23 czerwca 1970 r. jako ślusarz-zbrojarz. Oba te stanowiska są wymienione w wykazie A, dział V, poz. 4 załącznika do powoływanego rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r., przy czym stanowisko ślusarza na wysokości zostało doprecyzowane w wykazie resortowym - zarządzeniu Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych z dnia 1 sierpnia 1983 r. w sprawie wykazu stanowisk pracy nadzorowanych przez Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych, na których są wykonywane prace w szczególnych warunkach uprawniające do wcześniejszego przejścia na emeryturę (Dz. Urz. MBiPMB z 1983 r., nr 3, poz. 6) - wykaz A, dział V, poz. 2, pkt 5, w którym wskazano, że zatrudnieniem w warunkach szczególnych jest praca ślusarz wykonującego prace na wysokości. A zatem z tytułu zatrudnienia w (...) Przedsiębiorstwie(...)w okresie od 10 czerwca 1969 r. do 23 czerwca 1970 r. odwołujący posiada okres pracy w warunkach szczególnych wynoszący 1 rok i 13 dni.

Sąd Okręgowy uznał, że w Przedsiębiorstwie(...)w R. w okresach od 25 czerwca 1970 r. do 1 listopada 1970 r. i od 3 lutego 1971 r. do 29 czerwca 1973 r. W. W. pracował jako spawacz- zbrojarz. Z załączonego do akt rentowych świadectwa pracy z 29 czerwca 1973 r. wynika, że odwołujący był tam zatrudniony na stanowisku spawacza. Z umowy o prace na budowie eksportowej w NRD z 31 października 1970 r. wynika, że zatrudniono go na stanowisku zbrojarza. Z treści umowy z 28 kwietnia 1972 r. wynika, że odwołujący został zatrudniony na stanowisku spawacza. W związku z tym w ocenie Sądu Apelacyjnego okoliczności te świadczą o prawdziwości twierdzeń odwołującego, że początkowo został on zatrudniony jako zbrojarz, a następnie jako spawacz. Okoliczności te potwierdził on w czasie przesłuchania przed Sądem Apelacyjnym w dniu 26 listopada 2013 r. Nie pracował równolegle na obu tych stanowiskach. W ocenie Sądu Apelacyjnego niezrozumiałym jest również dlaczego organ rentowy, a następnie Sąd Okręgowy zaliczył odwołującemu jedynie częściowo okres pracy na budowie eksportowej w NRD. W. W. po dniu 1 listopada 1970 r. pracował w tych samych warunkach, co w okresie, który został uznany przez ZUS. Powyższe nie wyklucza jednak zaliczenia tego zatrudnienia jako pracy w warunkach szczególnych nawet gdyby ubezpieczony pracował w tych okresach na łączonym stanowisku zbrojarza- spawacza. Oba te stanowiska są zaliczane do prac wykonywanych w warunkach szczególnych. Z racji powyższego zatrudnienia odwołujący posiada okres pracy w warunkach szczególnych w łącznym wymiarze 2 lat 9 miesięcy i 3 dni.

W. W. w okresie od 17 czerwca 1977 r. do 8 kwietnia 1978 r., tj. przez 9 miesięcy i 22 dni pracował w Kombinacie (...). Sąd Okręgowy odmówił uznania tego okresu ze względu na łączone stanowisko pracy odwołującego. Jak słusznie podnosił apelujący, z zeznań świadka E. K. (2) wynika, że większość prac wykonywał on przy montażu konstrukcji stalowych na wysokości, a dodatkowo ze względu na posiadane uprawnienia - spawał. Jak wskazano już powyżej równoczesne i incydentalne wykonywanie przez osobę zatrudnioną w warunkach szczególnych, w tym samym szkodliwym środowisku pracy i to na wyraźne polecenie przełożonych innych prac (w tym wypadku spawalniczych), nie wyklucza zaliczenia tego zatrudnienia do stażu pracy w szczególnych warunkach wymaganego do przyznania emerytury w niższym wieku emerytalnym. Ponadto, zarówno praca przy montowaniu konstrukcji stalowych na wysokości, jak również praca spawacza są pracami w szczególnych warunkach.

W zakresie zaliczenia zatrudnienia W. W. za granicą w okresie od 28 kwietnia 1992 r. do 30 września 1998 r. Sąd Apelacyjny dopuścił dowód z przedłożonego przez W. W. zaświadczenia z dnia 8 maja 2013 r. wraz z tłumaczeniem na język polski (k. 87-88). Sąd I instancji odmówił uznania tego zatrudnienia jako pracy w szczególnych warunkach ze względu na brak informacji dotyczących wymiaru czasu pracy W. W.. Z zaświadczenia tego wynika, że apelujący w podanym okresie był zatrudniony w wymiarze 39 godzin tygodniowo, co jest równoznaczne tym, że pracował w pełnym wymiarze czasu pracy. Z zeznań złożonych przez W. W. w dniu 26 listopada 2013 r. wynika, że jego praca w Austrii była pracą w warunkach szczególnych polegającą na spawaniu, cięciu gazowym, spawaniu rur w rowach odpływowych. Jak wskazano już powyżej, łączony charakter pracy na różnych stanowiskach nie stanowi przeszkody

do uznania zatrudnienia za pracę w szczególnych warunkach. W związku z tym Sąd Apelacyjny ustalił, że okres takiej pracy odwołującego w Austrii wynosił 6 lat, 5 miesięcy i 22 dni.

W związku z powyższym Sąd Apelacyjny ustalił, że odwołujący oprócz okresu pracy w szczególnych warunkach uznanego przez ZUS posiada okres takiego zatrudnienia przypadający w Polsce w wymiarze 14 lat, 6 miesięcy i 26 dni oraz okres pracy w szczególnych warunkach w Austrii w wymiarze 6 lat, 5 miesięcy i 22 dni. Łącznie z okresem uznanym przez ZUS okres zatrudnienia odwołującego w szczególnych warunkach znacznie przekracza 15 lat wymagane do przyznania emerytury w wieku obniżonym.

W sprawie okolicznością bezsporną było, że W. W. spełnił pozostałe przesłanki do przyznania świadczenia - ukończył(...)lata, na dzień 1 stycznia 1999 r. legitymował się okresem składkowym i nieskładkowym przekraczającym 25 lat oraz 5- letnim okresem składkowym i nieskładkowym z racji zatrudnienia w Austrii. W. W. nie przystąpił do otwartego funduszu emerytalnego, nie pozostaje w stosunku pracy. Wniosek o przyznanie emerytury złożył 26 kwietnia 2012 r.

Mając na uwadze powyższe Sąd Apelacyjny w pkt I wyroku, na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. zmienił zaskarżony wyrok i poprzedzając go decyzję organu rentowego w ten sposób, że przyznał W. W. emeryturę od dnia 1 kwietnia 2012 r.

W pkt II wyroku Sąd Apelacyjny na podstawie art. 118 ust. 1a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 r., nr 153, poz. 1227, z późn. zm.), stwierdził bark odpowiedzialności organu rentowego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji.

W pkt III wyroku Sąd Apelacyjny na podstawie art. 98 k.p.c. w zw. z przepisami rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. nr 163, poz. 1348, z późn. zm.) zasądził na rzecz W. W. od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w T. kwotę 150 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.